

Sygn. akt VII U 1953/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 marca 2019 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Jarząbek

Protokolant: sekr. sądowy Aneta Rapacka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 05 marca 2019 r. w Warszawie

sprawy M. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wysokość kapitału początkowego i emerytury

M. M.

od następujących decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 12 października 2016r. znak: (...)

z dnia 21 września 2016 r. znak: (...) -2015,

z dnia 19 października 2017r. znak: (...) -2015,

z dnia 20 października 2017r. znak: (...)

1. umarza postępowanie w zakresie, jakim decyzja z dnia 12 października 2016r. znak: (...) została zmieniona na mocy decyzji z dnia 20 października 2017r. o tym samym znaku oraz umarza postępowanie w zakresie, jakim decyzja z dnia 21 września 2016 r. znak: (...) -2015 została zmieniona na mocy decyzji z dnia 19 października 2017r. o tym samym znaku,

2. oddala odwołanie w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

M. M. w dniu 6 grudnia 2016 r. złożyła do Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., złożyła odwołanie od decyzji wymienionego organu rentowego z dnia 12 października 2016 r., znak: (...) o przyznaniu emerytury oraz od decyzji z dnia 21 września 2016 r. znak sprawy: (...) -2015 o ustaleniu kapitału początkowego.

Ubezpieczona nie zgodziła się z wyliczoną przez organ rentowy wysokością jej świadczenia emerytalnego. W ocenie odwołującej organ rentowy niewłaściwie przyjął lata kalendarzowe: 1970, 1980, 1983, 1984, 1988, 1995, 1996 do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego, z których to lat wskaźnik jest najmniej korzystny, podczas gdy podstawą wyliczenia ww. wskaźnika powinny być lata najbardziej korzystne w okresie 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia. Z uwagi na powyższe odwołująca wniosła o ponowne

obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz ustalenie nowej wysokości wymiaru emerytury oraz przyznanie ubezpieczonej emerytury w podwyższonej wysokości od dnia 1 września 2016 r. (odwołanie k. 2-4 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania. W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wskazał, że odwołująca w dniu 13 września 2016 r. złożyła wniosek o emeryturę. Oddział zaskarżoną decyzją z dnia 12 października 2016 r. przyznał jej emeryturę od dnia 1 września 2016 r. Do ustalenia wysokości świadczenia uwzględniono kwotę składki na ubezpieczenie emerytalne z uwzględnieniem ich waloryzacji, zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonej do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury oraz zwaloryzowanego kapitału początkowego. Kapitał początkowy ustalony przez organ rentowy wyniósł 87.736,11 zł. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia. Wyliczony wskaźnik wyniósł 60,50 % (odpowiedź na odwołanie k. 3-3 verte a.s.).

W dniu 17 stycznia 2017 r. odwołująca odniosła się do odpowiedzi na odwołanie, przedłożyła decyzję organu rentowego z dnia 31 marca 2015 r. o przyznaniu emerytury wskazując na występujące różnice między wysokością zarobków w roku 1998 r. wskazaną w przedłożonej decyzji, w której przyjęto kwotę 13.365,95 zł oraz wynikającą w zaskarżonej decyzji, z której wynika kwota 13.155,35 zł, co wpływa na zmniejszenie wysokości wskaźnika, a tym samym zmniejszenie wysokości świadczenia emerytalnego (pismo odwołującej k. 12-14 a.s.).

Organ rentowy w piśmie procesowym z dnia 6 lutego 2017 r. wyjaśnił, że wskazana przez odwołującą różnica polega na błędnym uwzględnieniu w pierwszej decyzji ekwiwalentu za urlop w kwocie 210,60 zł, który nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne. Organ rentowy podtrzymał także swoje stanowisko co do okresu wybranego do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego (pismo organu rentowego k.21 a.s.).

W dniu 11 grudnia 2017 r. organ rentowy poinformował o odwołaniach M. M. od decyzji z dnia 19 października 2017 r. oraz 20 października 2017 r. wnosząc o łączne rozpoznanie spraw. (pismo organu rentowego k. 95 a.s.)

Na rozprawie w dniu 8 lutego 2018 r. Sąd zarządził połączenie sprawy zainicjowanej odwołaniem ubezpieczonej od decyzji z dnia 20 października 2017 r. o ponowne ustalenie kapitału początkowego, zarejestrowanej pod sygn. akt VII U 56/18 ze sprawą niniejszą (protokół z rozprawy k. 111 – 112 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. M. (poprzednio C.), urodzona w dniu (...) zatrudniona była w:

- 1) w okresie od 1 września 1970 r. do 31 sierpnia 1973 r. w Zakładzie (...) na podstawie umowy z pracownikiem młodocianym o szkolenie, a następnie do 31 sierpnia 1983 r. w Zakładzie (...) na podstawie umowy o pracę,
- 2) w okresie od 1 września 1983 r. do 30 listopada 1983 r. w Jednostce Wojskowej (...),
- 3) w okresie od 13 stycznia 1984 r. do 14 marca 1984 r. w Spółdzielni Pracy (...),
- 4) w okresie od 15 marca 1984 r. do 6 lutego 1988 r. w Ośrodku Przetwarzania Informacji Wojsk (...),
- 5) w okresie od 18 lutego 1988 r. do 2 marca 1988 r. w Zakładzie (...),
- 6) w okresie od 18 maja 1988 r. do 30 czerwca 1988 r. w Jednostce wojskowej (...),
- 7) w okresie od 1 lipca 1988 r. do 30 sierpnia 1990 r. w Spółdzielni Pracy (...),
- 8) w okresie od 13 listopada 1995 r. do 28 grudnia 1995 r. w Jednostce wojskowej (...),
- 9) w okresie od 1 grudnia 1996 r. do 30 listopada 1997 r. w Dowództwie Wojsk Lotniczych,

10) w okresie od 1 grudnia 1997 r. do 30 stycznia 1998 r. w Lot Agencji Mienia Wojskowego,

11) w okresie od 1 lutego 1998 r. do 31 marca 1998 r. w Dowództwie Wojsk Lotniczych,

12) w okresie od 01.04.1998 r. do 30.11.2001 r. w Lidze (...),

13) w okresie od 7 lipca 2004 r. do 31 maja 2010 r. oraz od 15 listopada 2011 r. do 31 sierpnia 2016 r. w Ministerstwie Obrony Narodowej.

(umowa z pracownikiem młodocianym o szkolenie z dnia 31 sierpnia 1970 r. – akta osobowe, świadectwo pracy z dnia 23 sierpnia 1983 r. k. 15 – 16 tom II akt emerytalnych, świadectwo pracy z dnia 5 grudnia 1983 r. k. 27 -28 tom II akt emerytalnych, świadectwo pracy z dnia 14 marca 1984 r. k. 31 – 32 tom II akt emerytalnych, świadectwo pracy z dnia 5 lutego 1988 r. k. 35 – 36 tom II akt emerytalnych, świadectwo pracy z dnia 1 marca 1988 r. k. 43 – 44 tom II akt emerytalnych, świadectwo pracy z dnia 22 listopada 1995 r. k. 47 – 48 tom II akt emerytalnych, świadectwo pracy z dnia 30 sierpnia 1990 r. k. 51 – 52 tom II akt emerytalnych, świadectwo pracy z dnia 28 grudnia 1995 r. k. 55 – 56 tom II akt emerytalnych, świadectwo pracy z dnia 28 listopada 1997 r. k. 57 – 58 tom II akt emerytalnych, świadectwo pracy z dnia 31 stycznia 1998 r. k. 61 – 62 tom II akt emerytalnych, świadectwo pracy z dnia 6 grudnia 2001 r. k. 69 -70 tom II akt emerytalnych, świadectwo pracy z dnia 1 grudnia 2010 r. k. 73 – 74 tom II akt emerytalnych, świadectwo pracy z dnia 28 lutego 2013 r. k. 77 – 78 tom II akt emerytalnych, świadectwo pracy z dnia 2 września 2016 r. k. 9 tom III akt emerytalnych).

W trakcie zatrudnienia odwołującej w Zakładzie (...) w okresie od 1 września 1970 r. do 31 sierpnia 1983 r. jej wynagrodzenie było ustalone w stawce godzinowej, wynoszącej: w roku 1970 r. – 6,12 zł, w 1971 r. – 6,46 zł, w 1972 r. – 6,87 zł, w 1973 r. – 7,67 zł, w 1974 r. – 10,00 zł, w 1975 r. – 11,50 zł, w 1976r. 13,00 zł, w 1977 r. – 14,50 zł, w 1978 r. - 14,50 zł, w 1979 r. 16,50 zł. Nie ma informacji odnośnie tego, w jakim wymiarze godzinowym praca była wykonywana przez ubezpieczoną w powyższym okresie. W roku 1979 wynagrodzenie roczne ubezpieczonej wyniosło 59.149 zł, natomiast w 1980 r. – 38.309 zł. W okresie od 5 września 1980 r. do 31 sierpnia 1983 r. odwołująca przebywała na urlopie bezpłatnym w związku z wychowaniem dziecka (zaświadczenie Rp- 7 z dnia 28 listopada 2002 r. k. 17 – 18 tom II akt emerytalnych, pismo z wydziału Zatrudnienia i Płac z dnia 18 listopada 2002 r. k. 19 tom II akt emerytalnych, angaż z dnia 26 stycznia 1976 r. k. 21 tom II akt emerytalnych, angaż z dnia 11 stycznia 1977 r. k. 23 tom II akt emerytalnych, angaż z dnia 4 września 1973 r. k. 25a.s., angaż z dnia 29 października 1973 r. k. 25a.s., angaż z dnia 9 kwietnia 1974 r. k. 25a.s., angaż z dnia 25 kwietnia 1975 r. k. 25a.s., angaż z dnia 26 stycznia 1979r. – akta sobowe)

W okresie od 1 września 1983 r. do 30 listopada 1983 r. z tytułu zatrudnienia w Jednostce Wojskowej (...), wynagrodzenie ubezpieczonej wyniosło 21.509 zł (zaświadczenie Rp-7 z dnia 8 listopada 2002 r. k. 29 -30 tom II akt emerytalnych).

W okresie od 13 stycznia 1984 r. do 14 marca 1984 r. M. M. pracowała w Spółdzielni Pracy (...), w systemie akordowym wg stawki wynagrodzenia 25 zł za godzinę. Nie ma jednak żadnych danych o wymiarze czasu pracy, w jakim była ona wykonywana (świadectwo pracy z dnia 14 marca 1984 r. k. 31 – 32 tom II akt emerytalnych).

W latach 1984 – 1988 wynagrodzenie ubezpieczonej wynosiło odpowiednio:

- w roku 1984 – 113.102 zł,
- w roku 1985 – 198.776 zł,
- w roku 1986 – 256.003 zł,
- w roku 1987 – 333.659 zł,
- do czerwca 1988 r. – 89.105 zł.

(zaświadczenie Rp-7 z dnia 15 listopada 2002 r. k. 37 – 38 tom II akt emerytalnych, zaświadczenie Rp-7 z dnia 15 listopada 2002 r. k. 45 – 46 tom II akt emerytalnych, zaświadczenie Rp-7 z dnia 8 listopada 2002 r. k. 49 -50 tom II akt emerytalnych).

Odwołująca w okresie od 1 lipca 1988 r. do 30 sierpnia 1990 r. w Spółdzielni Pracy (...) wykonywała pracę w systemie nakładczym i otrzymywała wynagrodzenie akordowe płatne od sztuki (świadczenie pracy z dnia 30 sierpnia 1990 r. k. 51 – 52 tom II akt emerytalnych).

W latach 1996 – 2001 wynagrodzenie ubezpieczonej wynosiło odpowiednio:

- w roku 1996 – 1.102,86 zł,
- w roku 1997 – 12.742,92 zł,
- w roku 1998 – 13.365,95 zł,
- w roku 1999 – 37.986,59 zł,
- w roku 2000 – 51.360,70 zł,
- w roku 2001 – 33.325,77 zł.

(zaświadczenie Rp-7 z dnia 21 stycznia 2003 r. k. 59 – 60 tom II akt emerytalnych, zaświadczenie Rp-7 z dnia 27 listopada 2002 r. k. 63 – 64 tom II akt emerytalnych, zaświadczenie Rp-7 z dnia 18 listopada 2002 r. k. 65 – 66 tom II akt emerytalnych, zaświadczenie Rp-7 z dnia 14 sierpnia 2014 r. k. 71 – 72 tom II akt emerytalnych).

W dniu 13 września 2016 r. M. M. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddziale w W. wniosek o emeryturę (wniosek z dnia 13 września 2016 r. k. 1 – 7 tom III akt emerytalnych).

Decyzją z dnia 21 września 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. ustalił kapitał początkowy ubezpieczonej, który na dzień 1 stycznia 1999 r. wyniósł 87.736,11 zł. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 60,50 % (decyzja k. 31-33 tom I akt emerytalnych).

Kolejną decyzją, z dnia 12 października 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. po rozpatrzeniu wniosku M. M. z dnia 13 września 2016 r. w związku z obliczeniem kapitału początkowego przyznał ubezpieczonej emeryturę od dnia 1 września 2016 r. tj. od dnia, w którym zgłoszono wniosek. Od dnia 1 listopada 2016r. emerytura M. M. wynosiła 2.022,28 zł brutto. Podstawę obliczenia emerytury stanowiła kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego (decyzja k. 15-18 tom III akt emerytalnych).

Dnia 19 października 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wydał decyzję o ponownym ustaleniu kapitału początkowego, który na dzień 1 stycznia 1999 r. wyniósł 83.459,97 zł. Wskaźnik podstawy wymiaru wyniósł 57,99 % . Organ rentowy nie uwzględnił do ustalenia wartości kapitału początkowego okresów od 13 stycznia 1984 r. do 14 marca 1984 r. oraz od 1 lipca 1988 r. do 30 sierpnia 1990 r., ponieważ wysokość wynagrodzenia w tych okresach nie została wystarczająco udowodniona, a także dochodów w latach 1970 – 3.550 zł, w 1971 – 12.000 zł, w 1972 – 12.000 zł, w 1973 – 8.000 zł, ponieważ wynagrodzenie minimalne nie może być przyjęte do ustalenia podstawy wymiaru składek w przypadku zatrudnienia młodocianego pracownika, w 1998 – 210,60 zł, ponieważ od ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy nie było obowiązku odprowadzania składek na ubezpieczenie społeczne (decyzja k. 37-39 tom I akt emerytalnych).

W dniu 20 października 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wydał decyzję zmieniającą decyzję z 12 października 2016 r. dokonując ponownego wyliczenia wysokości emerytury z uwzględnieniem kwoty kapitału początkowego. Od 1 listopada 2017 r. emerytura M. M. wyniosła 1.970,84 zł (decyzja k. 99 tom II akt emerytalnych).

M. M. w dniu 6 grudnia 2016 r. (data wpływu) złożyła za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. odwołanie od decyzji ww. organu rentowego z dnia 12 października 2016 r. oraz od decyzji z dnia 21 września 2016 r. (odwołanie od decyzji k. 2-4 a.s.).

W dniu 27 listopada 2017 r. M. M. złożyła za pośrednictwem ww. organu rentowego odwołanie od decyzji z dnia 20 października 2017 r. znak (...), zmieniającej decyzję ww. organu z dnia 12 października 2016 r. oraz od decyzji z dnia 19 października 2017 r. znak (...) - 2015 w sprawie ponownego ustalenia kapitału początkowego (odwołanie od decyzji k.2-6 a.s. VII U 56/18)

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w toku postępowania, obejmującego dowody z dokumentów prywatnych przedłożonych przez odwołującą oraz dokumentów znajdujących się w dołączonych aktach organu rentowego, a także akt osobowych odwołującej.

Postanowieniem z dnia 14 lipca 2017 r. tut. Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu rachunkowości na okoliczność ustalenia kapitału początkowego M. M. (postanowienie k. 50 a.s.). Ustalając stan faktyczny w niniejszej sprawie, Sąd Okręgowy nie oparł się na opinii biegłego sądowego z zakresu rachunkowości E. Ś., ponieważ brak jest informacji wskazujących roczny przychód w latach 1970 – 1978 r. oraz w okresie od 13 stycznia 1984 r. do 14 marca 1984 r. i od 1 lipca 1988 r. do 30 sierpnia 1990 r. W powyżej wskazanych okresach ubezpieczona była wynagradzania przy zastosowaniu stawek godzinowych oraz na akord, a wobec braku dokumentacji świadczącej o ilości przepracowanych godzinach oraz wytworzonych sztukach nie było możliwe ustalenie rzeczywiście osiągniętego przychodu w ww. okresie. Odwołująca w trakcie postępowania nie była w stanie dostarczyć dokumentacji płacowej za sporny okres, nie posiadała również legitymacji ubezpieczeniowej oraz wykazu ewidencji czasu pracy, natomiast archiwum byłego pracodawcy nie istnieje i nie było możliwe odtworzenie dokumentacji płacowej ubezpieczonej, dlatego w tym zakresie organ rentowy prawidłowo przyjął za podstawę wymiaru składek kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie M. M. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 12 października 2016 r., od decyzji ww. organu rentowego z dnia 21 września 2016 r., od decyzji ww. organu rentowego z dnia 20 października 2017 r. znak (...), zmieniającej decyzję ww. organu rentowego z dnia 12 października 2016 r. oraz od decyzji z dnia 19 października 2017 r. znak: (...) - 2015 w sprawie ponownego ustalenia kapitału początkowego podlegały oddaleniu jako niezasadne.

Sąd zważył, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., zaskarżoną decyzją z dnia 12 października 2016 r. przyznał odwołującej emeryturę od dnia 1 września 2016 r. Do ustalenia wysokości świadczenia emerytalnego uwzględniono kwotę składki na ubezpieczenie emerytalne z uwzględnieniem ich waloryzacji, zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury oraz zwaloryzowanego kapitału początkowego. Kapitał początkowy ustalony przez organ rentowy wyniósł 87.736,11 zł. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia. Wyliczony wskaźnik wyniósł 60,50 %. Organ rentowy decyzją z dnia 19 października 2017 r. ponownie ustalił kapitał początkowy ubezpieczonej, który na dzień 1 stycznia 1999 r. wyniósł 83.459,97 zł. Do ponownego obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 lat kalendarzowych tj. 1979-1988. Wyliczony z tego okresu wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 57,99%.

Z powyższym wyliczeniem wysokości kapitału początkowego nie zgodziła się ubezpieczona. W ocenie odwołującej, organ rentowy błędnie przyjął lata kalendarzowe 1970, 1980, 1983, 1984, 1988, 1995, 1996 do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego, z których to lat wskaźnik jest najmniej korzystny. Dodatkowo

odwołująca zakwestionowała stanowisko organu rentowego, który nie uwzględnił wynagrodzenia z okresów od 13 stycznia 1984 r. do 14 marca 1984 r. oraz od 1 lipca 1988 r. do 30 sierpnia 1990 r. ze względu na jego nieudowodnienie.

Z uwagi na przedmiot sporu podkreślania wymaga, że odwołującej, jako osobie urodzonej po dniu 31 grudnia 1948 r., przysługuje prawo do emerytury w myśl art. 24 i następnych ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2018 r., poz. 1270), zwanej dalej ustawą emerytalną. Wymieniony przepis art. 24 wskazuje, że ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego, co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a, 50e i 184.

Zasady obliczania wysokości emerytury określonej w art. 24 zostały ustalone w art. 25 -26 ustawy emerytalnej. W myśl art. 26 emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 ustawy przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183 ustawy. Z kolei z art. 25 ust. 1 ustawy wynika, że podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24 ustawy, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

W świetle zacytowanych przepisów jednym z podstawowych elementów obliczenia wysokości przyznanej ubezpieczonemu emerytury jest kapitał początkowy. Zgodnie z art. 173 ust. 1-3 ustawy emerytalnej ustala się go dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek. Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art. 26 ust. 3 dla osób w wieku 62 lat. Jego wartość ustala się na dzień wejścia w życie ustawy. Z kolei w myśl art. 174 ust. 1 i 2 ww. ustawy, wyliczenia kapitału dokonuje się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Ustala się podstawę wymiaru w oparciu o zasady określone w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, to jest z okresu kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych przed dniem 1 stycznia 1999 r. (art. 15 ust. 1) bądź z okresu 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu (art. 15 ust. 6). Ponadto, przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy: okresy składkowe, o których mowa w art. 6, okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt. 5 oraz okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt. 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Stosownie do art. 6 ust. 2 pkt 3 ww. ustawy podlegają zaliczeniu jako okresy składkowe okresy zatrudnienia młodocianych na obszarze Państwa Polskiego na warunkach określonych w przepisach obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1975 r., ponieważ w tym czasie osoby te były objęte obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Tak więc jeżeli młodociany odbywał praktyczną naukę zawodu w zakładzie pracy, na podstawie umowy zawartej pomiędzy nim, a zakładem pracy, okres praktycznej nauki zawodu podlega uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do emerytury lub renty oraz przy ustalaniu wysokości tych świadczeń. W takim bowiem przypadku młodociany podlegał ubezpieczeniu społecznemu, a w związku z tym była za niego opłacana składka na ubezpieczenie społeczne. W tym miejscu wskazać należy, że zasady zatrudniania młodocianych w celu nauki zawodu były uregulowane w przepisach ustawy z dnia 2 lipca 1958 r. o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy (Dz. U. z 1958 r., Nr 45, poz. 226 z późn. zm.). Zgodnie z art. 1 w zw. z art. 2 ww. ustawy dopuszczalne było zatrudnianie młodocianych, którzy ukończyli 15 rok życia. Młodociani mogli być zatrudniani przez zakłady pracy tylko w celu m.in. nauki zawodu (art. 3 ust. 1 pkt. 1 ww. ustawy). Zgodnie zaś z art. 9 ust. 1 powołanej ustawy zakład pracy, przyjmując młodocianego na naukę zawodu w celu przyuczenia do określonej pracy oraz odbycia wstępnego stażu pracy, był obowiązany zawrzeć z nim na piśmie umowę określającą zawód albo rodzaj pracy, w jakim młodociany będzie szkolony, czas trwania nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy lub

wstępnego stażu pracy oraz zasadnicze obowiązki i uprawnienia młodocianego. Okresy nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy oraz wstępnego stażu pracy były okresami zatrudnienia (art. 10 ww. ustawy). Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 kwietnia 2009 r. w sprawie o sygn. akt II UK 334/08 wyraził pogląd, że młodociany, odbywający naukę zawodu w ramach umowy zawartej z zakładem pracy na podstawie przepisów ustawy z dnia 2 lipca 1958 r. o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy, posiadał status pracownika w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym oraz ubezpieczeniu społecznym. Sąd Okręgowy w pełni akceptuje powyższy pogląd Sądu Najwyższego.

Z przeprowadzonych w rozpoznawanej sprawie dowodów wynika, że w okresie od 1 września 1970 r. do 31 sierpnia 1973 r. odwołująca była zatrudniona w Zakładzie (...) na podstawie umowy z pracownikiem młodocianym o szkolenie. W tym zakresie odwołująca nie przedłożyła jednak indywidualnej umowy o naukę zawodu, bądź jakiegokolwiek innego dokumentu, z którego wynikałaby wysokość otrzymywanego przez nią w tym czasie wynagrodzenia za pracę. Jakkolwiek w postępowaniu przed sądem ubezpieczeń społecznych nie obowiązują ograniczenia, co do zakresu środków dowodowych stwierdzających wysokość wynagrodzenia, jednak nie oznacza to dopuszczalności ustalania wynagrodzenia w sposób przybliżony, hipotetyczny lub prawdopodobny. Możliwe jest dokonanie jedynie stosownych obliczeń rachunkowych w oparciu o dowody pozwalające na ustalenie wynagrodzenia w spornym okresie, nie można natomiast ustalać wysokości zarobków na podstawie przypuszczeń, uśrednień, czy też hipotetycznych wyliczeń. Do ustalenia podstawy wymiaru świadczeń emerytalno-rentowych może być bowiem uwzględnione tylko wynagrodzenie faktyczne uzyskane przez zainteresowanego w danym okresie. Jego wysokość musi być niewątpliwa i bezwarunkowa, a nie jedynie prawdopodobna. Należy mieć bowiem na względzie, że stosunek pracy ma zawsze charakter indywidualny, określone warunki zatrudnienia mają charakter niepowtarzalny, ponieważ zostały wyznaczone pomiędzy pracodawcą i konkretnym pracownikiem. Uśrednione obliczenia, dokonane bez oparcia w dokumentacji obrazującej pełne warunki płacy za dany okres zatrudnienia nie mogą stanowić podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wnioskodawcy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 21 sierpnia 2013 r., III AUa 459/13, oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 03 września 2013 r., III AUa 303/13). Należy też wskazać, że obowiązek wykazania wynagrodzenia z określonych lat zatrudnienia, jako podstawa do przeliczenia emerytury lub renty, ciąży na ubezpieczonym.

Sąd przeanalizował znajdujące się w aktach osobowych oraz aktach emerytalnych dokumenty poświadczające zatrudnienie i wynagrodzenie M. M., na podstawie których doszedł do tożsamyh wniosków co organ rentowy.

Szczegółowy tryb postępowania w sprawach ustalania prawa do świadczeń pieniężnych przewidzianych w ustawie emerytalnej został określony w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011 r. nr 237, poz. 1412). Stosownie do przepisu § 10 ust. 1 powyższego rozporządzenia, osoba ubiegająca się o emeryturę powinna przedstawić dokumenty stwierdzające okresy zatrudnienia uzasadniające prawo do świadczeń oraz ich wysokość. Z kolei zgodnie z § 21 ust. 1 rozporządzenia, środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia. Aby potwierdzić wysokość wynagrodzenia otrzymywanego w danym okresie zatrudnienia wymagane jest przedłożenie dokumentów wymienionych w § 21 cytowanego wyżej rozporządzenia. W odniesieniu do podstawy wymiaru składki ubezpieczeniowej w postaci wynagrodzenia z tytułu stosunku pracy, brak odpowiedniej dokumentacji płacowej i innych dokumentów, takich jak wpisy w ksiązeczce ubezpieczeniowej, przeważnie uniemożliwia prawidłowe ustalenie wysokości takiego wynagrodzenia za pomocą innych środków dowodowych. Jest to bowiem trudne z uwagi na szczegółowość takich danych przy znacznej najczęściej odległości czasowej. Zaliczenie zaś nieudokumentowanych okresów składkowych do uprawnień oraz wzrostu świadczeń emerytalno-rentowych wymaga dowodów niebudzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych (zob. wyrok Sądu Najwyższych z 9 stycznia 1998r. II UKN 440/97). Jednocześnie w orzecznictwie podkreśla się, że w postępowaniu odwoławczym od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nie ma ograniczeń co do środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków i w myśl art. 473 k.p.c. wysokość wynagrodzenia może

być dowiedziona wszelkimi dostępnymi dowodami przewidzianym w Kodeksie postępowania cywilnego. Rzeczą sądu jest natomiast ocena wiarygodności przedstawionych w toku postępowania dowodów. Pomimo braku ograniczeń dowodowych w postępowaniu przed sądami ubezpieczeń społecznych nie można jednak zapominać, że wysokość zarobków stanowiących podstawę wyliczenia składki na ubezpieczenia społeczne nie może być ustalana w sposób hipotetyczny, przybliżony, oparty jedynie na domniemaniu czy uprawdopodobnieniu. Zadaniem Sądu Okręgowego w sprawach o wysokość emerytury czy kapitału początkowego jest więc dokładne ustalenie wysokości wynagrodzenia otrzymywanego przez ubezpieczonego w danym okresie czasu. Zarobki za poszczególne miesiące i wybrane lata kalendarzowe muszą być wykazane w sposób niebudzący wątpliwości, w ściśle określonej kwotowo wysokości w odniesieniu do poszczególnych miesięcy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 25 lipca 1997r. II UKN 186/97, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 4 marca 1997r. III AUa 105/97).

W świetle ustaleń faktycznych Sądu Okręgowego, nie może zatem budzić wątpliwości, że wnioskodawczyni nie przedstawiła środków dowodowych tak na gruncie postępowania przed organem rentowym, jak i w niniejszym postępowaniu odwoławczym, mogących skutkować uznaniem, jakie konkretnie otrzymywała zarobki w spornych okresach. Odwołująca poza dokumentami wskazującymi na otrzymywaną stawkę wynagrodzenia 25 zł za godzinę w akordzie w okresie od 13 stycznia 1984 r. do 14 marca 1984 r., oraz w okresie od 1 lipca 1988 r. do 30 sierpnia 1990 r. na wynagrodzenie w systemie akordu płatne od sztuki, nie dysponowała dokumentacją wskazującą na ilość przepracowanych godzin, a co za tym idzie, także rzeczywiście otrzymane wynagrodzenie.

W takiej sytuacji zasadne było zastosowanie art. 15 ust. 2a ustawy emerytalnej. Wskazany przepis stanowi bowiem, że jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy (art. 15 ust. 2a ustawy emerytalnej).

Mając na uwadze brzmienie powołanego przepisu, należy wskazać, że organ rentowy słusznie nie uwzględnił przy obliczaniu wysokości kapitału początkowego okresów wykonywania pracy nakładczej przez ubezpieczoną. Wbrew twierdzeniom ubezpieczonej z przedłożonych przez świadectw pracy z dnia 14 marca 1984 r. oraz 30 sierpnia 1990 r. nie wynika wysokość rzeczywiście otrzymanego wynagrodzenia. Świadectwa pracy wskazują, że praca podjęta przez ubezpieczoną była pracą na akord. Oznacza to, że rzeczywiście pobrane wynagrodzenie uzależnione było od wykonanej pracy, natomiast ubezpieczona nie przedłożyła dokumentacji, z której wynikałaby ilość wykonanej pracy lub faktycznie otrzymanego wynagrodzenia w okresie od 13 stycznia 1984 r. do 14 marca 1984 r. oraz w okresie od 1 lipca 1988 r. do 30 sierpnia 1990 r. Odwołująca wykonywała w Spółdzielni Pracy (...) pracę „na akord” tj. otrzymywała wynagrodzenie za każdą wytworzoną sztukę produktu. Również w tym przypadku odwołująca nie udowodniła wysokości faktycznie otrzymanego w tym okresie wynagrodzenia. Mając na względzie, że art. 15 ust. 2a ustawy emerytalnej ma zastosowanie jedynie do stosunku pracy, nie było możliwe uwzględnienie okresów pracy nakładczej przy obliczaniu kapitału początkowego w niniejszej sprawie.

Regułą postępowania cywilnego jest, iż ciężar udowodnienia faktu (w tym przypadku wady decyzji ZUS co do wyliczenia wysokości emerytury) - zgodnie z art. 6 k.c. - spoczywał na wnioskodawczyni - jako osobie wywodzącej z tego faktu skutki prawne. Wspomniany wyżej art. 6 k.c. wyraża dwie ogólne reguły: pierwszą - generalnie wymagającą udowodnienia powołanego przez stronę faktu, powodującego powstanie określonych skutków prawnych, oraz drugą regułę, która sytuuje ciężar dowodu danego faktu po stronie osoby, która z tego faktu wywodzi skutki prawne. Pierwsza „zasada obowiązku udowodnienia powoływanego faktu” jest w istocie nieunikniona ze względów racjonalnych, ponieważ odmienna regulacja powodowałaby powstanie niedopuszczalnej łatwości wywodzenia skutków prawnych z prostego powołania się na fakt bez potrzeby jego udowodnienia. Natomiast druga stanowi „ogólną zasadę rozkładu ciężaru dowodu”, od której wyjątki wskazywać mogą niektóre przepisy szczególne. Z pierwszej reguły, wyrażonej w art. 6 k.c., wynika, że samo przyznanie faktu przez drugą stronę ewentualnego sporu nie może stanowić wystarczającego dowodu istnienia danego faktu, który musi być zawsze ponadto potwierdzony całokształtem materiału dowodowego lub innymi poznanymi już okolicznościami. Wyrazem tego jest regulacja art. 229 k.p.c. wymagającego, aby przyznanie faktu przez drugą stronę nie budziło wątpliwości, co wymaga właśnie uwzględnienia innych okoliczności. Druga,

wskazana w art. 6 k.c. „ogólna zasada rozkładu ciężaru dowodu”, jest regułą w znaczeniu materialnym, wskazującą, kto poniesie skutki nieudowodnienia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, natomiast przepis art. 232 k.p.c. wskazuje, kto ponosi ciężar dowodu w znaczeniu formalnym: „kto powinien przedstawiać dowody” (wyrok Sądu Najwyższego z 17 lutego 2006 roku, V CSK 129/05, Lex nr 200947; oraz wyrok Sądu Najwyższego z 8 marca 2010 roku, II PK 260/09, OSNP 201 1, nr 17-18, poz. 226).

Niezależnie od powyższego wskazać należy, iż przepis art. 6 k.c. wskazuje tylko podmiot zobowiązany do udowodnienia faktu, natomiast ocena, czy wywiązał się on w istocie z tego obowiązku, "nie należy już do materii objętej dyspozycją art. 6 k.c., a stanowi aspekt mieszczący się już w domenie przepisów procesowych" (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2005 roku, I CK 178/05, 1.ex nr (...)). Ponadto w związku z późn. zm. Kodeksu postępowania cywilnego wprowadzonymi Ustawą z dnia 1 marca 1996 r. (Dz. U. Nr 43, poz. 189), polegającymi między innymi na skreśleniu art. 3 § 2, zmianie treści art. 316 § 1, art. 6 i art. 232 k.p.c., także w postępowaniu przed sądem ubezpieczeń społecznych obowiązuje zasada kontradyktoryjności, zgodnie z którą strony są zobowiązane do wskazywania dowodów dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne, stając się dysponentem postępowania, a Sąd orzekający jest uwolniony od odpowiedzialności za rezultat postępowania dowodowego.

Zgodnie z wyżej wspomnianą zasadą kontradyktoryjności ciężar dowodu spoczywa na stronach postępowania cywilnego. To one, a nie sąd są wyłącznym dysponentem toczącego się postępowania i one wreszcie ponoszą odpowiedzialność za jego wynik. Rozkład ciężaru dowodu ma istotne znaczenie w toku całego postępowania, a nie tylko w fazie wyrokowania; nie jest on uzależniony od pozycji, jaką strona zajmuje w procesie cywilnym (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 października 1969 roku, II PR 313/69, OSNC 1970, Nr 9, poz. 147.). W ocenie Sądu odwołująca nie sprostала obowiązkowi określonymu w art. 6 k.c. oraz 232 k.p.c., albowiem podnoszone przez nią argumenty co do wadliwości decyzji ZUS nie znalazły potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym.

Sąd miał na uwadze, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wydał w dniu 20 października 2017 r. decyzję zmieniającą decyzję z dnia 12 października 2016 r. znak: (...) oraz decyzję z dnia 19 października 2017 r. zmieniającą decyzję z dnia 21 września 2016 r. znak (...) - 2015, w drodze której organ rentowy częściowo uwzględnił żądania odwołującej i uwzględnił do obliczenia wysokości wskaźnika podstawy wymiaru kapitału początkowego okres od 1979 r. do 1988r. tj. kolejnych 10 lat kalendarzowych najkorzystniejszych ze wszystkich możliwych wariantów obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego, który wyniósł 57,99%. Dlatego też w zakresie w jakim dokonano zmian należało umorzyć postępowanie, o czym Sąd orzekł na podstawie art. 477⁽¹³⁾ § 1 k.p.c. w pkt 1 wyroku.

Zgodnie z art. 477¹³ § 1 k.p.c. zmiana przez organ rentowy zaskarżonej decyzji lub wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności zaskarżonego orzeczenia przed rozstrzygnięciem sprawy przez sąd – przez wydanie decyzji lub orzeczenia uwzględniającego w całości lub w części żądanie strony – powoduje umorzenie postępowania w całości lub w części. Poza tym zmiana lub wykonanie decyzji lub orzeczenia nie ma wpływu na bieg sprawy.

Reasumując, Sąd Okręgowy uznał, że ubezpieczona nie wykazała, aby Zakład Ubezpieczeń Społecznych błędnie ustalił wysokość kapitału początkowego i emerytury. Ubezpieczona nie przedstawiła tym samym skutecznej argumentacji dającej podstawę do zmiany zaskarżonej decyzji. Z tych też względów odwołanie M. M. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w pozostałym zakresie podlegało oddaleniu, o czym orzeczono na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. w pkt 2 wyroku.

Zarządzenie:(...)